

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCLOVENECE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 820

Topniško delovanje na egiptskem bojišču Odbit napad letal na konvoj

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Običajno delovanje topništva na egiptskem bojišču, kjer so protiletalske topniške baterije uničile 4 letala, ki so hotela prileteti nad naše zaledje.

Na Sredozemskem morju se je ponesrečil napad številnih sovražnih letal proti konvoju. Ladje v spremstvu so sestrelile dve napadajoči letali, nemška lovška letala pa so prizadela isto usodo neki drugi ladji.

Nemški bombniki so zadeli in potopili angleški parnik.

Napadi sovražnega letalstva na kraje v Grčiji in na naše posesti na Egejskem morju so povzročili malo škode. Ne poročajo o nobeni izgubi.

Devet mož, od katerih je pet častnikov iz posadk sestreljenih angleških letal med zadnjimi dnevi je bilo rešenih in zajetih.

527 angleških mornarjev se je izkrcalo v Tuniziji

Rim, 25. avgusta AS: Podajamo številčni pregled tistih angleških mornarjev, ki so se izkrcali v Tuniziji.

S križarke »Manchester« se je rešilo: poveljnik, 28 častnikov in 375 mož mornarice; z oborožene ladje »Glenorck« 13 častnikov in 69 mož mornarice; s »Clam-Fergusona« 6 častnikov in 35 mož mornarice.

Ranjeni italijanski letalci ob Blatnem jezeru

Budimpešta, 25. avgusta AS: Madžarska uradna agencija poroča, da je bilo 24 italijanskih ranjenih letalcev na zdravljenju v zdravilišču ob Blatnem jezeru. Letalci so bili gostje madžarskega poveljstva. S tem prijateljskim dejanjem je madžarska vojska hotela dokazati svoje nerazdružno prijateljstvo in tesno bratsko oboroženo sodelovanje, ki veže bojevnike obeh dežel.

Znameniti podvigi italijanskega zbora

Rim, 24. avgusta. AS. Ob obalah Dona se nadaljuje srdita bitka, katere se udeležuje tudi italijanska armada. Italijanske divizije se na bratski način ob strani nemških divizij vojskujejo v pokrajini, v kateri je rusko poveljstvo zbralo velik del svojih najboljših edinic, da bi ustavilo prodiranje oddelkov Osi proti Volgi.

Sovjetski poskusi, da bi prečkali Don, in sicer tam, kjer se Don najbolj približa Volgi, se nenehno nadaljujejo, kajti maršal Timošenko se trudi, da bi na vsak način ustavil prodiranje proti Stalingradu.

Izgube, ki so jih italijanske čete prizadejale sovražnikom, so zelo velike. Don odnaša splave in nešteto trupel sovjetskih vojakov, ki

jih je uničilo ali ubilo italijansko topništvo in avtomatsko orožje. Le redko se je sovražniku posrečilo priti do zahodne obale Dona, kjer pa so dospeli do obale, so bili odbiti po hudih bojih na nož, sodelovali pa so tudi konjeniški oddelki. Med temi boji se je zlasti odlikovala divizija »Pasubio«, izredno pogumen pa je bil zlasti 119. pehotni polk iz skupine Črnih strajc iz »doline Tagliamentae«.

Ti dnevi so trdi, toda polni slave za italijansko armado v Rusiji. Italijanske čete se vojskujejo z običajno drznostjo, in sicer na kočljivem odseku, ki jim je zaupan. S svojim delovanjem doprinesejo dragocen delež k uspešnemu strateškemu razvoju na vzhodnem bojišču.

Angleže vznemirjajo boljševiški porazi

Berlin, 25. avgusta. AS: V Angliji so vedno bolj v skrbeh zaradi porazov sovjetske vojske. Ker se je položaj za Sovjete na sovjetskih bojiščih zelo pokvaril, je pričakovati, da bo Stalin poslal Angliji nov ultimatum za ustanovitev druge fronte.

Zanimivo je, da so v Kremlju dopisniku lista »Sunday Times« povedali, da boljševiki v zadnjih treh mesecih izgubili nad 2000 tankov, to se pravi, mnogo več, kakor pa so Rusom Angleži in Amerikanci mogli poslati v enem letu. Ta novica pa je še zanimiva zaradi tega, ker popolnoma zanika vse tisto, kar je trdila angleška in ameriška propaganda, ko je pripovedovala, da je samo Anglija poslala Rusiji nad 2000 tankov. Dopisnik se pravi, da je bilo boljševiško javno mnenje zelo

razočarana zaradi izida bitke pri Dieppu. To poročilo ima predvsem namen ugotoviti, da Angleži in Amerikanci niso niti pri pošiljanju pomoči Rusiji, niti z boji pri Dieppu držali besede, ki so jo dali Stalinu.

Komentar lista »Deutsche Allgemeine Zeitung« poudarja, da se bodo morali Angleži zelo potruditi, če bodo hoteli utrditi položaj. Sedaj so Angleži imenovali generala Wilsona za poveljnika angleških sil v Iraku in v Perziji. To imenovanje pa pomeni mato to, da so Angleži še enemu generalu dali naloge, da naj organizira bližnji umik angleške vojske s tega področja. General Aleksander ima svoj odsek v Egiptu, Wavell na Daljnem vzhodu. List pravi, da komentarji k tem angleškim priporočilom niso potrebni.

Angleško nerazumevanje razpoloženja indijskega ljudstva

Bangkok, 25. avgusta. AS: Indijski podkralj je na indijsko ljudstvo objavil razglas, v katerem ga poziva, da naj se dne 6. septembra priključi molitvam celega angleškega imperija za zmago. Zastopnik indijske lige v Bangkoku pa je izjavil, da je ta poziv podkralja indijskemu ljudstvu največja žalitev. Kajti podkralj je tisti, ki ima na vesti več tisoč življenj Indijcev. Podkralj se pač moti, če misli, da bodo ljudje, ki jih Angleži dnevno more,

molili za zmago svojih morilcev. Indijsko ljudstvo bo molilo, toda za poraz angleškega imperija.

Lisbona, 25. avgusta AS: Londonski radio je objavil iz Bombaya novico, da je bilo v bližini Sahana med neredi ubitih 6 oseb, 8 pa ranjenih. Policija je streljala na manifestante. V Matuadu je bil ubit redar, 4 pa so bili ranjeni. 13 manifestantov je bilo aretiranih.

Za podtajnika v Prvosodnem ministrstvu je Hitler imenoval dr. Rothenbergerja namesto dosedanjega podtajnika dr. Schlegelbergerja, ki je šel na lastno prošnjo v pokoj. Novi državni podtajnik je imel važna upravna mesta, leta 1935 je bil imenovan za pravosodnega načelnika v Hamburgu, nato za predsednika hanseatskega sodišča v Hamburgu in državnega tajnika. Od leta 1937 je zastopal Nemčijo pri mednarodnem pravnem sodišču.

Indokina

Nad 2000 Indijcev, ki bivajo v Indokini, se je zbralo v Hanoju, kjer so na posebnem zborovanju sprejeli resolucijo, ki pozdravlja boj Indije za svobodo.

Na najvišjem vrhu Kavkaza — Elbrusu

Napad na Arhangel'sk — Romunske čete zasedle pristanišče Temrjuk

Hitlerjev glavni stan, 25. avgusta: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Ob izlivu Kubana so romunski oddelki po težkem boju med hišami zavzeli pristaniško mesto Temrjuk. Južno od Kubana so bili številni sovražni protinapadi razbiti in sovjetske čete so bile po tesnem boju vržene nazaj v gorovje.

Nemške planinske čete so zavzele ali pa po napadu zavzele več prelazov zahodnega kavkasskega pogorja.

Dne 21. avgusta ob 11. uri dopoldne je planinski oddelček na Elbrusu (5430 m), najvišjem vrhu Kavkaza izobesil nemško vojno zastavo.

Severozahodno in južno od Stalingrada so se nemške čete v napadu še bolj razširile in to vkljub obupnemu odporu boljševiških oddelkov. 52 sovjetskih tankov je bilo uničenih. Na bojišču pri Donu so italijanske čete mnogo sovražnih napadov deloma v bojih na nož odbile.

Zivahni dnevi in nočni napadi letalstva na sovražno zaledje, zlasti pa na Stalingrad, so izvali na oborožitvenih napravah in vojaških cilj-
ljih velike razsežne požare.

Na Volgi sta bila potopljena dva prevozna parnika.

Jugozahodno od Kaluge in severozahodno od Medyna so propadli močni sovražni napadi. Pri Rzevu so nemške čete zapletene v srdite boje z močnimi sovražnimi pehotnimi in tankovskimi oddelki. 63 sovjetskih tankov je bilo uničenih in sicer 40 v odseku ene pehotne divizije.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera in pred Petrogradom so bili samo krajevni boji.

Nemška bojna letala so večeraj napadla važ-
no sovjetsko pristanišče ob Lednem morju Arhangel'sk. Ko so se letala vračala, so opazila ve-
like požare.

V Severni Afriki so lahka bojna letala dve noči zaporedoma napadala angleško letališče severozahodno od Kaira. Naprave in letala na tleh so bila poškodovana.

Pri dnevnih poltjih nad zasedeno ozemlje so bila v letalskih bojih tri angleška letala sestreljena. Skupine angleškega letalstva so ponoči napadale področje ob Renu in Mainu z rušilnimi bombami. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Na mnogih krajih, zlasti pa v stanovanj-

skih predelih Frankfurta ob Meni in v Maiznu so nastale stvarne in hišne škode. Nočni lovi in protiletalsko topništvo je sestrelilo 16 napadajo-
čih bombnikov.

Nemško letalstvo je podnevi napadlo voja-
ško važne cilje v južni Angliji. Dne 24. avgusta so nemški čistilni čolni napadli v Rokavskem prelivu angleške hitre čolne, ki so bili v šte-
vilni premoči. Iz najbližje razdalje sta bila potopljena en hitri čoln in večje vozilo, čigar vrsta ni mogla biti ugotovljena. En hitri čoln je začel goreti. Naše sile so se brez škode vrnile v svoja pristanišča. V noči na 25. avgust sta bila na severnem izhodu Kanala potopljena dva an-
gleška hitra čolna.

Stockholm, 25. avgusta AS: Posebni dopisnik lista »New York Times« je brzojavil svojemu listu, da se na ruskem bojišču položaj za boljševike zelo slabša. Zaradi nemškega napada je prekinjena železniška proga Stalingrad—Moskva. Reko Don so nemške čete prečkale jugozahodno od Klekaja, nova nevarnost za Ruse pa nastaja pri Kotelnikovu, kjer so Nemci prodri daleč naprej.

Rdeče poveljstvo priznava, da so se boljševiške čete znova morale umakniti na Kavkazu in

da je sovražnik že čisto blizu Groznega. Nemško letalstvo nenehno napada sovjetske čete. Boljševiki težko prenašajo silno vročino, dočim so se nemški zavezniški oddelki na vročino kar navadili. Timošenkove armade imajo velike izgube.

Helsinki, 25. avgusta. AS. V zadnjih 24. urah je bilo na bojišču karelijske ožine in Aunusa ter v južnem delu Karelije odbitih mnogo poskusov prodiranja sovjetskih patrol. Ob Finskem zalivu in nad jezerom Ladoga so sovjetska letala izvala letalske poplache v finskih obrežnih krajih, in sicer v Kotki, Hamini in Viipuriju.

Upori proti Angležem v Perziji

Ankara, 25. avgusta. AS: Dasi izvajajo Angleži in Rusi v Perziji velik pritisk, se perzijsko ljudstvo pogosto upre kakšni njihovi odredbi. Nacionalistični voditelji vodijo ljudstvo v boj proti Angliji in Rusiji in ga pozivajo, da naj se upira tako, da se v Perziji ne bo godilo isto kakor v Iraku.

Izvedelo se je, da je bil v Teheranu ubit general Šahab, ravnatelj častniške šole. Ubil ga je častnik, ki je bil iz šole izključen. Morilec je atenta napravljal pri belem dnevu.

Pogovori z ljudstvom: Nekoliko zgodovine

V nadaljevanju vrste radijskih predavanj, ki so se začela pred kratkim, je častnik g. Alessandro Nicotera snočil imel po Radiu Ljubljana ta svoj drugi razgovor s slovenskim ljudstvom:

Ko nadaljujemo s svojimi opazovanji in išče-
mo vse možne načine za dejansko medsebojno razumevanje, smo usodno morali priti do vpraša-
nja: Kaj hočejo Slovenci?

To pa je temeljno vprašanje, kateremu bo treba odgovoriti, če sploh hočemo sporazumeti se. Dobro vemo, da ima vsak poslušalec že pri-
pravljen primeren odgovor. Ker pa smo dejansko od vsake osebe, ki smo jo vprašali, slišali vedno drugačen odgovor, vedno nov in nepričakovan, nismo dobro vedeli, kaj se prav za prav hoče. So taki, ki si žele predvsem nered, da bi ribarili v kalnem. Nato so taki, ki še mislijo na veliko Jugoslavijo, in pričakujejo navodil iz Londona. Potem so taki, ki bi se zadovoljili samo z zedinjeno Slo-
venijo. Drugi spet bi bili srečni, če bi se zdru-
žili z rojaki na Carstvu. Drugi pa bi bili zadovoljni z mirom in koristnim delom.

Kdor izraža neke gotove misli, pri tem se-
veda ne upošteva niti jugoslovanskega vojaškega poraza, niti vojne, ki se razvija in niti najmanj ne pozna vsega tistega, kar bi mogla biti organizacija
nova Evrope. To je bodoča organizacija, ki bo
prišla ob koncu, kakor je prišla za mnoge narode
že pred vojno.

Postavlja se tedaj za Slovence zadeva, da naj
čimprej dozore lastno zavest, da naj dajo znake
preudarnosti, da vedo gledati na svet brez očal
zagrenjenosti. Dejansko pa si je del naroda naj-
brž že na jasnem, da niso koristna razna stališča,
ki jih je napačno širila podtalna propaganda. Po-
trebno pa je, da se v celoti ali pa v veliki večini
izrazi jasna volja, kakor se to do sedaj še ni zgo-
dilo, ta pa naj bo izpričevalo globokega prepri-
čanja, novega in obnovitvenega in izraz nove vere
v same sebe.

Resnica je, da se slovenski narod, ki so ga
presenetili nepredvideni dogodki, najbrž ni mogel
pravočasno usmeriti, vendar pa je preteklo že pre-
več mesecev in ostati pri slabi volji bi bilo enako
odpovedi do življenja.

Mogli bomo ugotoviti, da se Slovencem ni po-
srečilo usmeriti pogleda v lastno bodočnost, ker jim
je vedno ušla prilika, da bi svobodno razpolagali
s samim seboj. Prav gotovo pa je, da si lastne
bodočnosti ni mogoče urediti, če bi bili vedno ne-
gotovi, oklevajoči, nezadovoljni in prepirljivi, kakor
to slove nekateri balkanski narodi. Kdor ni
sposoben, da bi nekega dne osvetlil svoj zgo-
dovinski položaj, za takega se lahko reče, da nima
politične osebnosti.

Za nas pa je obrazec izredno enostaven: slo-
vensko ljudstvo lahko delavno živi v okviru ita-
lijanskega vpliva. Slovenci morajo nujno dokazati
gotovo preudarnost, da ne puste mimo te prilike.
Naj pregledajo svojo zgodovino. Naj pregledajo
vsaj nekoliko nazaj, preden pogledajo drugam.
Priznati se bo moralo, — toliko, da se napravi
prva opazka — da je družba s Srbi, bolj slučajna
ko hotena dala le malo zadovoljive sadove.

Nečemo se podajati v skrivnostne labirinte
jugoslovanske politike in to tudi zaradi nagnoskega
odpora proti nekaterim sistemom belgradskih
vlad, ki so le malo vzgledni, če ne celo odvratni.
Tisto pa, kar mora biti jasno vsem Slovencem,
to pa vključno videzom in spretnostim političnih
kombinacij, je to, da ni zadostovala doba 20 let,
ki bi mogla izločiti globoke psihološke razlike, ki
obstoja med Slovenci in drugimi pridruženimi
narod. Tudi najbolj skromen opazovalec more
ugotoviti, da je med Slovenci, Hrvatini in Srbi le
malo ali pa nič skupnega.

Kako so Slovenci mislili sodelovati pri u-
topijah in domišljavstih panserbizma, ni popolno-
ma jasno. Kaj so imeli deliti s srbsko zgodovino?
Ali so si hoteli prilastiti vsaj nekoliko Dušanovo
poslanstvo, ki pa je vrdno otalo amo pri sanjah
ali pa v bolestem prividu. Ali je še kdo, ki je
zdrave pameti, ki bi mislil, da so izvedljivi am-
biciozni načrti, kakor razširiti oblast Karadžor-
dževićev od Adrijskega morja do Črnega mor-
ja? Kdor je v to verjel, si je privoščil lagodnost
ostati izven zgodovine ali pa kakor Don Kihot
izven stvarnosti. Kaj naj počno skupaj Slovenci s
Srbi?

Toda, ali se resnično nikdo ne spominja, kaj

je bila Srbija v zgodovini? Ali se nikdo ne spo-
minja — da nekaj naravnost navajamo — neke
izjave srbskega ministra Garašanina Angležu
Windhamu, ki je pred vojno leta 1914 podal iz-
javo, ko je mala odonavska dežela povzročila ve-
like skrbi evropskim vladam zaradi svoje ne-
zmernosti? Srbski minister je tedaj priprosto pri-
znal: »Srbija nima pravice do obstoja, ker se ne
zna civilizirati in bilo bi dobro zanje, če bi bila
priključena Bolgariji ali pa bi si jo dodelila kak-
šna druga država.«

Ali so bili tako hitro pozabljeni časi, ko se
je Srbija smatrala za nevredno živeti svobodna v
državljanski evropski družbi? Ali so mnogi tisti,
ki vedo, kolikšen resnično izredno skromen je
bil delež, ki so ga dali Srbi za zmago zaveznikov
v letu 1918? Pa pustimo to! To so za nas popol-
noma odvise navedbe.

Da je bila nato prav Srbija tista, ki je vodi-
la ali vplivala na politiko drugih balkanskih na-
rodov, je bila neznosna in zelo smešna žala, ki
je bila sestavljena v Versaju, pa ji je bilo dolo-
čeno, da je njena doba trajala samo toliko, kolik-
kor kakšen zgodovinski vrtnec.

Da so Slovenci, ki so verjeli in bi bili odlo-
čeni vztrajati pri kakšnem Dušanovem poslanstvu,
se pri tem torej niti najmanj ne bomo ustavljali,
ali pa imeli to za verjetno. Resnica je, da je bila
Srbija stvaritev Rusije proti turškemu cesarstvu in
Jugoslavija stvaritev Francije — s plehkim Wil-
sonovim pristankom — proti Italiji. Sicer namreč
ne ena ne druga ne bi bili nikdar obstojali.

Druga resnica je, da so se te stvaritve vedno
izkazale muhe enodnevnice in prehodnega traja-
nja, če se ne naslanjajo na geopolitične, logične,
stvarne, zgodovinske in moralne temelje. Resnica
je prav tako, da se je zgodovina od prvi priliki
maščevala in sledijo si polomi take vrste, kakor
je bil polom, ki je sledil marčnemu državnemu
udaru ali pa onemu polomu, ki ga je izvala ita-
lijanska vojska pri Vittorio Venetu, ko je avstro-
ogrsko cesarstvo propadlo.

Niti v novembru 1918, niti v aprilu se Italia
ni s svojimi četami grozeče postavila proti Slo-
vencem, kakor bi mogla storiti, vendar pa je ko-
sila na svoje zažudenje nerazumljive pojave ne-
prijetelstva. Treba se je vedeti postaviti v na-
sprotnikovo mišljenje, ne mislimo reči, da bi bili
objektivni, ampak da si poskusimo razložiti vsaj
nekatero pojave. Treba je priznati, da bi dvakrat
zmagovita Italija mogla uveljaviti mnogo večje
pravice poleg tistih najmanjših, ki si jih je pri-
držala. To pa se je zgodilo iz razlogov veliko-
dušnosti. Kajti Italija nagnosko stremi za pra-
vičnostjo in zaradi izrabljane preteklosti celo za
dobroto.

Pri polomu je našla na svojih rokah Italija
nekaj stotisoč Slovencev in takoj je sklenila lan-
sko leto, da ravna z njimi kakor s svojimi last-
nimi sinovi. In nikdo se ne more naiti, ki bi mo-
gel trditi, da so Slovenci kdaj koli poprej storili
kar koli, s čimer bi zaslužili takšen postopek. Če
se je položaj nato spremenil, tedaj gotovo niso
bili Italijani tisti, ki so dali pobudo za našlana
dejanja. Prav je, da se te besede ponove in zgo-
dovinsko ustalijo.

Glede tega ni na mestu nobeno omiljevanje.
Priznati se tudi mora kot obtežila okolščina, da
dokazuje preteklo balkansko zastrupljenje Slove-
nije: poplava gotovih dogodkov, uvedba zločina
kot političnega nadomestka in naraščanje obtega
zločinstva v letopisih svobode.

Toda če tudi se med Slovenci ne slutijo sku-
pne odgovornosti, ki bi po višjem političnem čutu
nastopile proti sličnim zablodam, menimo, da ima
slovensko ljudstvo na svojo srečo zadostno šte-
vilo pametnih oseb, ki individualno stresajo s se-
be slično moralno odgovornost. Mnogi že razumejo
in začenjajo tudi razumovati, da ne more priti
druga, ko hudi dnevi, če se — in to prav hitro
— ne loči lastna odgovornost od odgovornosti ro-
parjev, vedno hujši dnevi in to ne bo ugodna za-
mena za pametno in dostojno, svobodno in držav-
ljansko ter celo privilegirano stanje, ki ga je Ita-
lija spontano in plemenito ponudila slovenskemu
ljudstvu. In to je točka, okoli katere mnogi Slo-
venci ustavljajo svojo pozornost.

Prišel je čas pomisleka, prišel je čas, da bi
bleščeča misel vodila to ljudstvo, da jasno izpove
svojo vero in si odločno izbere svojo pot.

Alessandro Nicotera.

Še malo dežja, pa bo kapljica žlahtna...

Novo mesto 23. avgusta.

Jesen se z naglimi koraki bliža. Čim bomo dobili nekajdnevni dež, bo poletne vročine konec in stvarno bomo v jeseni, čeprav bo še nekaj dni manjkalo do prave, astronomske jeseni. Tako blizu smo že na koncu vegetacijske dobe, da je tudi že sodeb o letošnji letini postala aktualna. Naj navedemo zato nekaj podatkov, ki nam bodo razložili kmetovo razpoloženje ob misli na letošnjo letino in na zimo, ki ga čaka.

Pridelek žit je bil radi redkosti posevkov neprimerno manjši od lanskega. Menjajoče se topilo in deževno vreme ob času zorenja je omotilo razvoj žitne rje, ki je imela za posledico poslabšanje kakovosti zrna. Ž žiti je kmet trpel dvakrat slabše odrezal malo jih je, kar jih pa je, so slabše kakovosti od lanske. Radi slabe kvalitete bo treba semenska žita očistiti na sicerju ter selati je tako običajna zrna, ker nam sicer za prihodnje leto obeta kvalitativno enako ali še slabšo letino. Veliko bolj so kmetovalci zadovoljni z mlačvijo ovsu, ki je dal v kvalitativnem in kvantitativnem pogledu pravi dober pridelek. Tudi koruza obeta najboljšo, saj ima marsikje nastavljenih po več štokov. Od napada rje je dosti trpel zlasti nizki fižol, ponekod, toda v manjši meri tudi fižol preklar. O letošnjem krompirju pravijo, da se obeta dober pridelek, v kolikor ni bil sem in tja napaden od paleža. Silno neugodno pa bo na krompirjev pridelek vplivalo dejstvo, da so nekateri lastniki začeli z izkopavanjem še nedozorelega krompirja. Če bo to prezgodnje izkopavanje zavzelo večji obseg, bo pridelek neprimerno manjši od tistega, ki ga nam sicer obeta sedanje stanje krompirjeve letine.

Stanje vinogradov je prav dobro, trta je zdrava in le v majhni meri napadena od peronosporne in oidije. Vreme je bilo ves čas ugodno za razvoj trte in je le malokdaj boleznim dalo možnosti za razvoj. Vsakokratnemu dežju je namreč sledilo hladnejše vreme, tako da po dežju skoraj nikoli ni bilo toplotne, da bi bili trtni boleznim dani ugodni pogoji za razvoj. Kvalitetno se torej obeta dobra letina. Kvantiteta pa je odvisna od tega, če nam bo bližnja bodočnost prinesla dež, ki si ra vinogradniki zelo žele zato, da bi se jagode, ki imajo sedaj malo soka, bolj napele. Če bo kmalu padel kak dež, se bo torej dobri kvaliteti pridružila še kvantiteta ter potem prihodnje leto ne bomo imeli opravka s pojavom, ki ga opazujemo letos, da je tudi v vinogradniških predelih zmanjkalo domačih vin.

Tudi sadovnjaki lepo kažejo, ter se nam obeta dobra sadna letina. Zgodnja jabolka, hruške in slive so že dalj časa na trgu. Tudi sušenje sadja je že kar v teku. Marsikdo, ki prej

sadja ni sušil, ga sedaj suši na soncu ali v peči. Sušenja v večjih množinah v sušilnicah pa v večji meri še ni, ker so doslej dozorele še premajhne količine sadja. Močno je sadno drevje napadeno od jabolčnega zavijača.

Trenutno povzroča našemu kmetu največje skrbi sedanja suša, ki je zlasti neugodno vplivala na strniščne posevke. Ponekod povzroča

Naselbina v Mestnem logu lepo napreduje

Lani ob tem času je naselbina v Mestnem logu, na mestnem zemljišču, imela tako rekoč majhen jubilej. Bilo je deset let, odkar je zrasla tam prva lesena baraka, kateri so kmalu sledile druge, tako da je sedaj v enaestem letu njenega obstoja na tem zemljišču že nad 70 majhnih hiš. Prebivalci te naselbine pa so v enajstih letih pokazali nekaj, kar leta 1931 nihče ni pričakoval od njih. Bili so sami reveži, kar so se dandanes, mestni občini pa je bilo glavno na tem, da se jih nekako iznebi, da jih preseli v Grudnovega nabrežja in iz okolice prulske šole, kjer so poprej imeli svoje zasilne barake. Bili so to po večini sami deložiranci, ki so si postavili iz nekaj desk, katranastega papirja in lepene čudna bivališča. Sosedje niso nič kaj radi gledali te »barakarje«. Tudi se ti barakarji na bregovih Ljubljanice niso nič kaj preveč trudili, da bi svoje zasilne domove olepšali, saj so vsi vedeli, da jih bodo slej ko prej pregnali na rob mesta, kar se je tudi res zgodilo.

Toda, ko so prišli v Mestni log, na Cesto dveh cesarjev, so spoznali, da si morejo tu zgraditi stalna bivališča. Mestna občina je svoj precej dolgo in nekoliko zamoteno zemljišče razdelila med te »barakarje«, vsaka družina si je tu mogla postaviti svoj lasten dom in še celo kolo sveta je dobila za vrt.

Mestna občina je tudi priskočila tem revnim ljudem na pomoč. Dovolila jim je brezobrestna posojila v višini nekaj tisoč prejšnjih dinarjev in s to malo vsoto in pa z lastnimi rokami so si ti reveži postavili domove, da jih je kar občudovati. Vsako leto so ti barakarji nekaj popravili, nekaj dozidali in nekoliko olepšali svoje domove. Nekateri prebivalci so si pričeli graditi že kar zidane hišice, v nekaterih imata prostor tudi po dve družini. Za svet, ki ga ima vsaka družina kakšnih 200 kvadratnih metrov, plačujejo nekaj malega naemnine, okoli 20 lir letno. Toda, kar je glavno, ti prebivalci imajo zavest, da so — na svojem! Vse nekaj drugega je prijetna zavest, da se okoli prvega v mesecu ni treba izogibati kakemu godrnjavemu hišnemu gospodarju ali gospodinji, ki čaka na naemninu, zlasti pa še, če slučajno družinski glavar bolj slabo zasluži ali pa sploh ne. Tudi vrt nekaj pomeni. Res so vrtniki majhni, toda potrebne zelenjave pa vendar vsakdo pridelal pri svojem domu. Lani so dobili ti prebivalci te naselbine še eno ničo, ki jo je mestna občina zamenjala z nekim drugim posestnikom v Mestnem logu. Niča je bila precej močvirna, prebivalci naselbine pa so se spravili na delo. Navozili so prsti, pepela, smeti, odpadkov in gnoja, tako da so iz prej močvirne niče ustvarili res lepe vrtnice. Tako so tudi mestni občini pomagali do zboljšanja vrednosti njenega premoženja. Letos je kar občudovati to naselbino, kaj so ti pridni mali vrtnarji vse ustvarili iz svoje naselbine.

Ta naselbina ne izgleda več, kakor kak po nesreči znežen kup razpadlih barak, temveč je kar podobna prijazni naši domači vasi. Opazimo jo sicer že s ceste, vendar je nekako skrita med drevjem in grmovjem Mestnega loga. Povprašamo, s čim se ti ljudje preživljajo. Po večini so to cestni in stavbni delavci, ki pač zaslužijo, kadar je stavbna sezona na višku, ven-

Štiri žrtve špika

Planince je spet pretresla žalostna novica, o kateri smo poročali že včeraj. Kovač in Planinšek sta se smrtno ponesrečila pod špihom, njih tovariš Tomazin pa je ležal poleg njih v nezvesti. Ko so na Jesenicah zvedeli za nesrečo v gorah, so se po dobri planinski navadi takoj podali na lice mesta, da bi reševali. Prvi štirje reševalci so našli Vodiška in Kovača mrtva, na njih pa je ležal Tomazin v nezvesti.

Naslednjega dne so prispeli z Jesenic še novi reševalci. V terek so pričeli s težko odpravo ranjenca in mrtvih tovarišev v dolino, delo pa je bilo tako težavno in tvegano, da je šlo po strmih skalah le počasi od rok in se je nadaljevalo še v sredo. Ko so se reševalci popoldne oddaljili od reševanja, ki je terjalo veliko moči in srčnosti, se je zgodila druga nesreča. Odtrgal se je plaz snega, in zasul reševalca Mirana Marna in Josipa Talerja.

Okrnjena družba reševalcev se je lotila nove naloge, vendar zaman, oba so potegnili iz belega groba — mrtva. V nekaj dneh preteklega tedna je zahtevala ljubezen do planin štiri nove žrtve. Med mlajšim svetom je bil zlasti dobro znan Miran Marn — Marjan so mu pravili športniki — ki se je udeleževal kot tekmovalac v sabljanju. V soboto popoldne so jih pokopali na Jesenicah. Iz mnogih krajev Gorenjske so prihiteli planinci in se z bridkostjo v srcu poslovili od svojih dobrih tovarišev. — Naj jim bo lahka domača gruda, prizadetim svojcem pa naše sožalje!

veliko škodo bolhač. Posebno je suša škodovala ajdi, ki so jo letos sejali v velikih množinah. Radi suše je zelo zaostala v rasti. Krompirju suša ni več škodila, pač pa fižolu, ki ga je radi nje napadla rja in se je listje zato posušilo in odpadlo. Trpel je pa v večji meri nizek fižol, preklar je bil manj prizadet. Koruzi suša toliko ne škoduje in se lepo razvija ter obeta dober pridelek. Tudi sadovnjaki radi suše ne trpijo, vinogradnikom pa bi dež, kakor smo že rekli, koristil glede kvantitete pridelka.

Jožef Löbela

V boju proti bakterijam

Aleksandrija, 17. septembra.

Dragi oče!

Prišli smo v Aleksandrijo ter se nastanili v grški bolnici. Odkazali so nam dve svetli in prostorni dvorani v pritličju. V eno smo postavili mikroskope, v drugo pa vse, kar je potrebno za gojitve bacilov. V začetku smo zaprli sem tudi poskušne živali, kar pa se je izkazalo za nevarno. Živali smo nato dali v staro bolnico. Dva tukajšnja zdravnik, šis bej in Kartulis nam pomagata pri našem delu.

Dosedaj smo mogli opazovati devet primerov kolere. Na razpolago nam je bilo več mrlivcev: dva Nubijca, dva Avstrijca, štirje Grki in en Turk. Med njimi sta bila dva otroka in dva stari, medtem ko so bili drugi v starosti med dvajsetimi in petinidesetimi leti.

Naše delo je mikroskopsko raziskovanje krvi, želodčne vsebine in črevesja bolnikov. Ugotovili smo že, da bacilov ni ne v krvi ne v želodcu. Mnogo bakterij pa smo dobili v črevesju, toda nobena izmed njih ne razodeva kaj posebnega.

Sum nam zelo pada na bacil, ki se ne nahaja v vsebini črevesja, temveč v črevesju samem, v črevesnih sluznicah in stenah. Nanj smo zelo pozorni.

Koch ga je prav za prav že opazil v Berlinu na mrlivcih, ki so mu jih poslali iz Indije. Toda moral je računati z možnostjo, da gre le za drugotno pojave gnitja v telesih, ki so že dolgo časa brez življenja. In to je bil prav razlog njegovega potovanja v Egipt, kjer bi mogel razpolagati s svežim materialom. In znanstveno je, da je tudi tukaj našel iste bacile v velikih množinah, in sicer tem številnejše, čim novejši je primer obolenja. Te bacile smo mogli opazovati v vseh truplih. Pogrešali smo jih samo v enem, v truplu nekake starčice, ki je zbolela za kolero že mnogo tednov prej, nato ozdravel, a potem umrl zaradi neke druge bolezni. V tem truplu namo našli omenjenih bacilov, kakor tudi ne v zdravih, ki jih radi kontrole preiskujemo.

Če vse to upoštevamo, spravimo lahko v zvezo kolero in te bakterije. Vprašanje je seveda, če je ta zveza kakor učinek do vzroka? Ali te bakterije res povzročajo kolero? Ali ni možno, da v spremenjenem in od kolere oslabilenem črevesju kateri izmed vedno navzočih bacilov dobi zelo ugodne okoliščine za razvoj ter se nato razmnoži do nenavadne mere? Skratka, da ta bacil ni vzrok, temveč le posledica bolezni!

O tem bomo dobili gotovost samo takrat, ko bomo mogli vzgojiti bacile v ločenih gojiščih ter jih vcepili živalim. Če bo žival obolela, je bolezenski mikrob odkrit.

Toda dozdaj nam še ni uspelo, da bi povzročili okuženje. Iz Nemčije smo prinesli s seboj 50 belih mišk, ker smo vedeli, da jih tukaj ne bomo mogli dobiti. Tu smo si oskrbeli kure, pse in celo opice. Dali smo jim požrti bacile iz čistih gojišč, tudi smo jim jih vcepili. Nič! Dali smo jim sveža gojišča, kuhana, strnjena, topla, vcepili smo jih po kožo in v črevesje: vse naše živali so ostale zdrave in vselej kot prej!

Vendar ni mogoče trditi, da ne bi naše bakterije, ki smo jih dobili iz črevesja, mogle povzročiti okuženja. Kajti mi smo izvajali svoje poskuse na živalih; toda slučaj jih je izvedel na človeku, in žal, z zelo pozitivnim uspehom. Nekateri perice iz naše bolnice, ki perejo bolniške perile, pomazano z telesno vsebino bolnikov, so obolele na kolero. Zakaj torej ne moremo uspeti, da bi povzročili kolero v živalih? Ali je naša metoda zgrešena?

Koch ni tega mnenja. On pravi, da so izgenotno bacili preslabotni, da bi okužili živali. In zakaj so ravno zdaj slabotni? Kajti odkar smo prišli sem, je kolera že skoraj izginila. Bakterije beže, kakor da bi zavohale v nas sovražnika. Epidemija naglo izginja.

Če pa epidemija pada, je to znamenje, da iz kateregakoli razloga njeni povzročitelji postajajo šibkejši, manj virulentni. Najboljši dokaz k temu je to, da niso vsi oboleli za kolero, čeprav je povsod še veliko okuženega materiala. In če so danes v Egiptu bakterije manj virulentne, nam ne ostane nič drugega, kakor da potujemo drugam ter jih iščemo tam, kjer so še močne, kjer kolera še naprej divja z nezmanjšano silo.

Je res smešno žalostna stvar! Mi pridemo ter iščemo vzroke kolere, a kolera izgine! To nam vltva bojazn, da ne bomo mogli več dobiti materiala za naša raziskovanja, ali bolje, materiala je dosti, toda vmes pride okoliščina, na katero ni nihče mislil: material je preslaboten!

Iti bomo morali tja, kjer je močan. Kakor polletni moramo slediti osumljenemu zločencu. Svoje prihodnje pismo Vam bom torej poslal iz Azije.

Vaš Martin.

(Iz poročila tajnega svetnika dr. Koča pruskemu ministru za vere Bötticherju.)

Vljudo spravljam Vašo Ekscelenco, ali naj v sedanjih okoliščinah nadaljujemo svoja raziskovanja v Indiji. In če Vaša Ekscelenca odloči, da razširimo svojo znanstveno ekspedicijo v Indijo, Vas prosim, da še dalje razpolagate z menoj.

Podpis: tajni svetnik dr. Koch.

(Dalje.)

GOSPODARSTVO

Uvoz semenskega krompirja. Za gospodarsko leto 1942-1943 je dovoljeno v Italijo uvoziti 400.000 met stotov semenskega krompirja, ki pa mora služiti le v semenski svrhe.

Letina v protektoratu je v teku ter je dala doslej zelo dobre rezultate. Pričakovati je znatno višji pridelek kot lani.

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

Pogodba je nalagala vesilam, da ustanovijo dobre odnose med Španijo in Portugalsko, s tem, da na podlagi pogodbe v Bodajozu iz l. 1801. vrnejo Portugalski Olivenzo in druga ozemlja. Tega pa Labrador ni hotel podpisati. Druge točke pogodbe, od člena 108 do 121, so se nanašale na prvi vrsti na zadeve plovbe, cest, carinskih pogodb, pojasnil in poravnave med različnimi narodi, ki so prišli v pogodbi v poštev.

Ne bomo navajali pojasnil k vsem tem pogodbam in sklepom. Na kratko bomo povedali, da je dunajski pogodba na splošno uspešna. Vsaj za pol stoletja je zalepljena Evropa, ako ne v duhovnem oziru, pa vsaj na zunanje — in bo držalo, ako ne pride kaj posebnega vmes.

Pooblaščenec kongresa niso imeli prostih rok: bili so vezani na pariško pogodbo, na katero so se morale opirati vse druge smernice. Poglavitno delo pooblaščenec je bilo, da določijo in začrtajo meje vsake posamezne države, kakor so obstajale pred zrušitvijo Napoleonovega cesarstva in sicer na osnovi zakonitosti, ki naj bi bilo poglavitno načelo, na čigar podlagi bi se ustvaril nov red v Evropi. Kongres je bil na vsej črti proti Napoleonu (to je bila njegova posebnost); Talleyrand se je trudil na vse načine, da bi

kongres ne bil — protifrancoski. Deloma mu je to uspelo. Dosegel je, da je bila Francija sprejeta med število odločujočih sil, kljub temu, da je bila poražena. Ni mu pa uspelo, da bi francoskega naroda, potem, ko so ga Bourboni zopet sprejeli v svojo okrilje, ne sumničili in mu povsod nastavljali straže in ga ovirali na vseh koncih in krajih. Tu so bile straže: na eni strani Nizozemska, na drugi Pruska, povečana in utrjena, zasidrana ob Renu kot — nemško cesarstvo; na straži je stala Luksemburška. Od strani Avstrije pa so grozile koncesije gledé Mangonze in predelov ob Sarri.

Pogodba, ki so jo sestavili konservativni evropski vladarji po starih načelih, in jo je prekinil preobrat, je izzvenela v edini skrb, kako nagraditi tiste, ki so se bojevali proti Napoleonu.

Nihče pa se ni oziral na načela narodnosti; na potrebe in želje ljudstva, na utiranje narodnostnega stremeljenja, ki se je oglašalo na vseh koncih in krajih, posebno v Italiji.

Najbolj ugodno je uredila svoje zadeve Avstrija, večinoma na škodo Italije, ki naj bi predstavljala mozaik malih držav, ki bi bile več ali manj, odvisne od habshurškega cesarstva.

Izkoriščali so voljo ljudstva, ki si je želelo miru; odpor proti Napoleonu pa je rastel. Važne zadeve so urejali kar na slepo srečo, češ: se bo že pozneje uredilo, saj je mir zagotovljen za dolgo dobo. Nihče ni mislil na to, da bi v bližnji bodočnosti utegnili nastati kakšni novi zapletljivi. Sicer mir in svoboda nista bila nikjer zagotovljena; nič se ni dalo sklepati na bližnjo bodočnost. Nihče ni mislil na to, da bi strnil vse narode po moralnih načelih v celoto.

Kongres je zboroval med spletkarenjem, ljubezenskimi pusto-lovščinami in kompromisi; iz vidika pa je pustil toliko, za narod, važnih vprašanj in je tako zamudil priliko, da bi opravil res dobro in resno delo, ki bi dalo podlago za bodočnost.

»Dunajski kongres,« je zapisal Antonio Monti, »se ni oziral na zahteve ljudstva in narodov; ni se brigal, da bi med narodi ustvaril red in sporazum, ampak nasprotno: hotel je razkosati Evropo na velike in male države in ločiti narode. Ni čudno tedaj, da se Evropa ni mogla združiti v veliko družino, ampak v mešanico razdvojenih narodov, ki so z njimi barantali, kakor s čredami. Narodi so bili kupljeni in prodani, kakor se je zdelo tistim, ki so odločali o njihovi usodi — proti svobodi in neodvisnosti. To je bilo resnično bistvo kongresa.«

Kongres je zaključen. Ugasili so luči, plačali račune. Kongres je stal 40 milijonov lir. Kakšno grdo mešetarenje, ako bi bil Napoleon premagal domovino!

Kongresarji so opravili. Zdaj so lahko najeli poštne vozove in se podali na pot. — Po tolikih sejah in pogajanjih bo na koncu konca moralo odločiti orožje. Tako so vsaj mislili Wellington, Blücher in Pozzo di Borgo, zanašajoč se na srečo.

Vladarji so odpotovali proti koncu maja, da se bodo sestali v Parizu. Pred odhodom so imeli še važen sklep, ki se je porodil v vulkanični glavi carja Aleksandra I. Car je predlagal, da naj bi, s svečano listino, izročili »novo Evropo« pod ščit Jezusa Kristusa. V Evropi naj vlada svoboda narodov, splošna svoboda na krščanski podlagi. Temu načrtu Svete zveze med tremi vladarji — ruskim, avstrijskim in pruskim, je pritiskal Metternich svoj uradni pečat — samoderžca, ki je stopil na zemljo. Metternichu je pomenila ta slove-koljubna posvetitev le lep spomin in lep zaključek pod plaščem vere.

(Dalje.)

Drobne novice

Koledar

Sreda, 26. avgusta: Zeferin, papež in mučenec; Bernard Ošički, spoznavalec; Simplicij, mučenec.

Četrtek, 27. avgusta: Jožef Kalasanski, spoznavalec in ustanovitelj reda; Evlija, devica in mučenica; Siagrij, škof; Gebhard, škof; Ruf, mučenec.

Lunina sprememba: Ščip: 26. avgusta ob 4.46. Herschel napoveduje nestanovitno vreme. Dne 26. avgusta bo v Srednji Evropi viden popolni mesečni mrk. Začne se ob 3.06, konča pa ob 5.35.

Cenik za zelenjavo sadje in št. 20

veljaven od 26. avgusta 1942-XX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje navedbe št. 17 z dne 19. maja 1941-XX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcih ter pri trgovcih na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo, za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcih. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati cene, nikakor pa ne dražje kakor po odredjeni ceni. (Prve številke pomenijo cene v kilogramih na debelo, druge pa cene na drobno.) Česen 7,05, 8,05 lir; rdeča pesa 2,85, 3,45; rdeči korenček očičen 3,50, 4,50; zelje (glave) 3,15, 3,75; kumare 2,45, 3,25; čebula 1,60, 2,—; fižol stročji 4,20, 5,—; solata glavna 3,30, 3,70; paprika zelena 4,10, 5,30; paradižnik 1,80, 2,30; spinaca 3,30, 4,30; zelena 4,10, 5,10; bučke 2,85, 3,56; marelice 5,35, 6,15; pomaranče 7,50, 9,—; fige sveže 5,60, 6,60; limone la. (15 cm obsega) 3,80, 4,85, komad 0,50; jabolka la. (Zlata parmena) 5,40, 6,20; hrške la. 4,85, 5,70; hrške IIa. 4,—, 4,60; breskve la. 5,40, 6,40; breskve IIa. 5,—, 5,70; slive in češnje la. 4,30, 5,—.

Opombe: 1. Prva vrsta: zelenjava in sadje mora biti zdravo, sposobno za prevoz. Izločajo se pridelki, ki so izobličeni, poškodovani, nagniti ali nezadostno sočni.

2. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci na zahtevo izdati tak račun.

3. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja le za uvoženo blago. Razume se brez tare.

4. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani v trgovini na drobno pa veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika.

5. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisiarata.

6. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi št. 8, Služb. list št. 8 od 28. januarja 1942-XX in ostalih zakonitih predpisih.

Novi grobovi

+ V Zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani je v ponedeljek popoldne umrl po dolgi bolezni samostanski brat iz misijonstva v Grobljah g. Jožef Valentak v 35. letu starosti in v 7. letu redovnega poklica. V sredo jutraj ob pol 8 bo slovesni rekviem v cerkvi Srca Jezusovega. Nato bo truplo prepeljano na Zale v kapelo Sv. Petra, od koder bo popoldne ob 14 pogreb k Sv. Križu, R.I.P.

Osebnosti

= Za strokovnjaka pri Združenju poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev v Ljubljani je imenovan Giacomo Colombo.

— Izšel je adresar izvoznikov in uvoznikov na Hrvaškem. V gospodarskih prirediteljih, ki so nastale po vojni na Balkanu, se je pokazala živa potreba po imeniku vseh onih, ki se v posrednih državah na Balkanu bavijo z zunanjo trgovino, t. j. z izvozom in z uvozom. Trgovska komora v Zagrebu je zaradi tega izdala adresar »Priručnik imenik izvoznika i uvoznika v Nezavisnoj Državi Hrvatskoj« v hrvaščini, nemščini in italijanščini. Adresar vsebuje popis vseh uvoznikov in izvoznikov, denarnih in zavarovalnih zavodov, odpravnih in carinskih posrednikov, kakor tudi vseh trgovskih zastopstev. Kot dodatke vsebuje knjiga popis zbornice, strokovnih združenj in državnih osrednjih zavodov, seznam diplomatsko-konzularnih zastopstev v tu- in inozemstvu ter popis dnevnega časopisa. Knjigo zaključuje trojezično kazalo, tako da se more adresarja vsakdo posluževati. Cena adresarja je 45 lir, ki se vplača na korist kliničnega računa Trgovinske komore v Zagrebu, Trg II. št. 3, kjer se knjiga tudi naroča.

— Po dežju hladnejše vreme. Ze v nedeljo popoldne se je čulo na zapadni strani votlo gr-

menje in za Krimom so se vlačili gosti in kopičasti oblaki. Vse je sprva kazalo, da pride tudi nad mesto kratka ploha. Deževni oblaki so se v nedeljo mesta ognili, pač pa so pridrveli v ponedeljek nad mesto ter se je vilo precej dežja. Okoli 15.10 je začelo deževati in dež je trajal tja do 16, nakar je prenehal in se je počasi jasnilo. V tem času je po zapiskih ombrografa padlo do 2 milimetra dežja, kar pomenja že srednje množino dežja. Dež je zelo nagajal pri spravljanju olave, pa tudi drugače ni bil potreben. V ponedeljek je bil dosežen temperaturni maksimum +27,5 stopinj Celzija, v torek pa jutranji minimum +12,8 stopinj Celzija. Barometer se je nasprotno od ponedeljka na torek znatno se je na v torek jutraj dosegel slanje 764,4 mm.

— Zelod se spleča zbirati. Kakor žir kaže tudi zelod letos prav dobro in ga bo v jeseni v obilici, kjer imajo hrastove dreve. Tudi zelod je izvrstno krmilo za prešče, olja pa seveda ni mogoče dobivati iz njega, ker je zelod pretežno iz škroba in ima le malo rastlinskih maščob, torej ne tako, kakor bukov žir, ki vsebuje mnogo olja. Pač pa je zelod uporaben za kavin nadomestek. Po Italiji in Nemčiji so lani poskušali dobivati iz zeloda celo nadomestke za čokolado in kakao, kar jim je do neke mere tudi uspelo. Pri nas znajo nekatere gospodinjice napraviti prav dobro eikorio iz zeloda. Zelod je treba seveda olupiti in ga počasi žgati na štedilniku ali na peči. Tako eikorio prav nič ne zaostaja za žganim ječmenom. Kjer imajo dovolj hrastovega drevesja, lahko na ta način prihranijo ječmen za ješprenj in moko, kavo pa si dobe iz zeloda. Ze lani so v Ljubljani razni trgovci kupovali zelod od nabiralev ter so nekateri kmečki ljudje s tem nabiranjem kar dobro zaslužili. Nedvomno bodo tudi letos trgovci kupovali zelod od nabiralev in ga dobro plačali. Torej se zelod vsekakor spleča nabirati.

Ljubljana

Ekspozit Andrej Kopitar na zadnji poti

V ponedeljek popoldne ob pol 3 je bil z Zal k Sv. Križu pogreb rajnega g. Andreja Kopitarja, bivšega ekspozita v Davci. Sprevedil je vodil prevzvišeni g. škof dr. Gregorij Rožman ob asistenci gg. kanonika Vovka in mons. Jagodica. Pogreba se je udeležilo razen sorodnikov veliko število duhovnov, sester usmiljenk in drugih ljudi. Posebno številno so bile zastopane Moste s svojim župnikom Miho Jenkom na čelu. V Moste je namreč rajni hodil stalno maševat in je tudi del časa ondi prebival pri svojem bratu, dokler se ni preselil v Zavetišče sv. Jožefa.

Rajni Kopitar je bil izredno duhovit in globoko izobražen duhovnik. Bil je v sorodu z znanim slavim Jernejem Kopitarjem. Zato ni čudno, ako je po svojem slavem predniku podedoval zlasti dar za jezike. V gimnaziji je bil vedno odlični in skozi vsa leta inštruktor vseh treh sinov rajnega dr. Slajmerja. Ze na gimnaziji se je veliko učil jezikov, v čemer se je tako izpopolnil, da je gladko obvladal v pisavi in govoru poleg nemščine tudi italijanščino, francoščino in angleščino. Poznal je vso najvažnejšo svetovno literaturo, zlasti teološko. Iz svetovnega slovestva je tudi prevajal, na pr. iz francoščine Bourgetovo »Zmisl smrti«, ki jo je izdal pred mnogimi leti Leonova družba. Da svojega velikega jezikovnega znanja ni mogel bolje izkoristiti, so bile krive njegove slabe oči. Bil je namreč že dalj časa tako kratkoviden, da je mogel čitati edino le s pomočjo lupe. Kljub temu pa je z velikim veseljem še do zadnjega časa nekatere sobrate učil italijanščino in angleščino. Kot učitelj jezikov je bil silno natančen glede izgovarjave, kar je izredno važno zlasti za angleščino in francoščino.

Četudi bi po svojem znanju lahko zavzemal kako odlično mesto, je bil v življenju zelo skromen in najbolj srečen v svojem planinskem raju — v Davci. V tej gorski župniji je bil svojim faranom vse: duhovnik in učitelj. Imel je namreč sam tudi šolo. Rad je povedal, kako ga je školski nadzornik vsako leto pohvalil, ker so njegovi otroci res izvrstno znali. Njegovo zadovoljnost in srečo najlepše razodevajo pesmice, ki jih je od časa do časa objavljval v »Domoljubu«, navadno pod psevdonimom »Davčar«.

Pri svojih faranih je bil izredno priljubljen. Bil je zelo skromen in je vse razdal ubogim. Zelel je tudi, da bi med njimi počival, kar pa mu ni bilo dano. Nenadna bolezen — bil je bolan le tri dni — mu je pretrgala nit življenja v 60. letu starosti. Malo pred smrtjo je rekel še sestri usmiljenki, ki mu je stregla: »Zaradi Davčanov bi se rad živel. Sicer pa naj se zgodi božja volja.« Izraz »božja volja« mu je bil izredno priljubljen. Zato je bil v šali med sobratih v zavetišču znan pod ime-

Včasih je pri domači hiši vrtič — čuda majhen, če ga z metrom meriš, in čuda udoben, prijeten in kar prostoren, če v njem sediš in ga uživaš: vsenaokrog ob vrtni ograji zeleni gosto grmovje, nad vrtičem se razpenjajo kot prozoren baldahin košate veje starega drevesa in spodaj je klop, ob njej se bohotijo zelene praproti kot v samotnem gozdnem kotičku — priprati in domači je ta prostor, kakor skoz okno v tih sobi gledaš med vejami v svetlo nebo. Pa pravi mamič: »Zdaj pa pojdivo v svoj vrtič! In gredo kakor v prijazno sobo, ki je njihov dom.« Ali je pa vrtič, nič večji in nič manjši, ki se prav tako tesno oklepa hiše: ves je soncu odprt, pa hodimo nanj kot na poletno teraso (gremo na vrtič), da se naučimo svežega zraka in pokramljamo preko ploča s sosedi. — Pogovarjam se tu in tam o vrtnih zadevčinah, pa nobena mamič, noben gošed, ki zna po svoje govoriti, se nikdar ne zmoti, vselej prav pove, da prihaja z vrta ali iz vrta, kakor ga pač občuti in doživlja.

Spomnimo se še na to, da čisto prav govorimo: na polju, na njivi, v sadovnjaku, iz gozda, s travnika. Vrt pa nima zgolj dvodimenzionalne razsežnosti, ampak je včasih kar očitno za sebe izoblikovan prostor (kompozicija več prostorov). Marsikdaj celo naravnost govorimo o vrtnih prostorih, ki jih ustvarjajo kulise dreveja in grmovja. In če pravimo: v park in iz parka, bom rekel tudi: v vrt in iz vrta. Kajti prav tako ne morem trditi, da grem na sobo, kadar hočem vanjo pošteno skozi vrata.

V tem našem bonbončku je torej dvojje užitnih zrn: v in na — prvo in drugo nam daje ta moč, da se otresemo nalezljive bolezni, ki se ji pravi »pismoukarstvo«. Ing. C. Jeglič.

Lepo domačo knjižnico za majhen denar

slovstev vseh narodov. Vsaka knjiga „Slovenčeve knjižnice“

si lahko v kratkem nabavite ako se naročite na „Slovenčeve knjižnice“. — Izšlo bo 88 knjig. — Plačate jih le 0,6, dve sta za nagrado. — Del knjig bodo izvirna domača dela — del pa iz le 6 lir. — Naročite lepo družinsko zbirko knjig čimprej.

nom »božja volja«. In vdan v božjo voljo je izdihnil svojo plemenito dušo. — Dragi Andrej, počivaj v miru!

1 Sv. maša zadušnica za pokojnim g. Mihaelom Iskra iz Lese pri Bledu se bo brala v četrtek ob pol 8 v cerkvi sv. Petra.

1 Pri uršulinkah se prične tečaj za sprejemne izpite dne 1. septembra ob 9. uri. (Večera je v dnevu in uri tiskarski skrat ponagajal.) Učenke — bivše in nove — naj se zbero na gimnazijskem hodniku. Po končanem tečaju se bodo pričeli takoj sprejemni izpiti.

1 Smrtna nesreča otroka pod tovornim avtomobilom. V ponedeljek okoli 4 popoldne se je pripetila v Strelški ulici huda nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev malega otroka. Petletni Franci Zadnikar, sinček hišnega posestnika in služitelja finančne direkcije v Strelški ulici, se je igral tam pod kostanjem, pod katerim se zbirajo navadno otroci iz te ulice. Iz gruč otrok je poklicala malega Francija njegova sestra, češ, da ga kliče mamič. Otroci so bili navajeni takoj ubogati ter je hotel steči čez cesto. Prav tedaj pa je v smeri od Gruberjevega prekopa privozil težek civilni lovorni avtomobil iz Logatec, katerega vofer je hotel prav blizu omenjenega kostanja prehiteti neki voz. Fantek je padel pod avtomobil. Kolesa so fantku šla čez glavo in mu zdrobila lobanjo. Bil je takoj mrtev. Na kraj nesreče sta takoj prihitela oče in mati, ki pa seveda nista mogla otroku več pomagati. Umevno je, da je strašna nesreča silno potrla nesrečne starše. Trupele so na kraju dogodka pokrili z rjuho ter prižgali svečke, ki so gorele, dokler ni prišla policijska komisija, ki je uradno ugotovila, kako se je nesreča pripetila. Nato so trupele prepeljali z avtofužonom v mrtvašnico na Zale. Zadnikarjevi družini izrekamo srčno tega pretresljivega dogodka naše izkreno sožalje.

1 Glasba nam služi v najlepši razvedrilo, mnogim pa daje tudi dobro eksistenco. Zahteva pa mnogo temeljitega študija in vaj in najboljše je, če pričneš s poukom glasbe že v mladosti, to je od 8. odnosno 9. leta starosti dalje. Temeljito izobrazbo v glasbi nam nudi šola Glasbene Matice ljubljanske, na kateri se poučujejo vsi glasbeni predmeti in instrumenti pod vodstvom znanih naših strokovnjakov. Starše opozarjamo, da se bo vršilo vpisovanje v dne 1. do 4. septembra, dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. v pisarni Glasbene Matice v Vegovi ulici. Vse podrobne informacije daje pisarna.

1 Bezeg in gobe. Na Vodnikovem trgu se skoraj vsak teden gotove dneve pojavijo prodajalke bezgovih jagod, ki jih prodajajo po 3 lire liter. Lepe in črne so. Bezgove jagode so dobre kot čaj in tudi zelo zdravilne. Treba jih je posušiti tako ko borovnice. Tja na vogal semenišča, kjer je prostor za gozdne sadeže, prinašajo prav zgodaj redke ženske razne gobe na prodaj, to je v malih množinah. Lisičke so po 6 lir liter. Pred dnevi je neka ženska prodajala neke vrste posebnih, tudi užitnih gob, ki je o njih zatrjevala, da so pravi šampijoni. Ko je neki gospod, ki je zelo dober poznavalec vseh vrst gob, pripomnil, da to ni pravi šampijon, je bila zelo ogorčena. Tržno nadzorstvo letos ne vodi kontrole nad gobami, ker jih ni v taki izbiri ko lani, izostala je tudi razstava gob, kakršna je bila lani. Goba, ki jo je ženska prodajala, res ni bila pravi šampijon, bila je goba, ki ji pravijo »čiganček« ali pa tudi »vratni hostnik« (Rozites caperata).

1 Topinambur se je obnesel. Spomladi, ko je bilo treba saditi krompir, so nekateri vrtnarji in sadilci segli tudi po topinamburu ali papeški repi, ki so ga vsadili poleg krompirja. Storili so to posebno, ker so letos pričeli topinambur zdravniški priporočati zlasti takim ljudem, ki trpe za sladkorno boleznijo. Topinambur namreč ne razvija iz škroba glikoze, ki je ti bolniki ne smejo uživati, temveč druge snovi, tudi redilne in nastiljive, toda neškodljive. Tako vidimo po Ljubljani sem in tja prav lepe nasade papeške repe. Ta rastlina je hvaležna tudi za rejce malih živali, ker smemo brez skrbi nekoliko rezati listje, ki sproti poganja, zajci in koze pa ga radi jedo. Kakor vsak drug sadež, kaže tudi letos papeška repa prav dobro in kdor jo je zasadil, jo bo precej nakopal. Vendar je še prezgodaj, da bi kopali gomolje že sedaj, temveč je treba počakati, da gomolji res dozore. Nedozoreli gomolji so neužitni in imajo še slabši okus, kakor navadna kuhana repa, zreli pa so prav tako okusni, kakor krompir ter se pripravljajo tudi tako.

Naznanila

GLEDALIŠČE. D r a m a : Sreda, 26. avgusta ob 17: »Kovarsvo in Ljubzen«. Izven. Znažane cene od 10 lir navzdol. — Sobota, 29. avgusta ob 17.30 »Vdova Rožinka«. Izven. Znažane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja, 30. avgusta ob 11: »Poročno darilo«. Izven. Znažane cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30 »Kralj na Betajnovi«. Izven. Znažane cene od 12 lir navzdol.

RADIO. Sreda, 26. avgusta: 7.30 Slovenska glasba — 8. Napoved časa — Poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Koncert krmčkega tria — 13. Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Orkester vodi dirigent Segurini — 14. Poročila v italijanščini — 14.15 Koncert salon tria »Emonec« — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Komorna glasba — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pisana glasba — 20. Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.30 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaske pesni — 20.45 Orkester vodi dirigent Barizza — 21.25 Predavanje v slovenščini — 21.35 Simfonični koncert vodi dirigent Branko de Frayta — V odmoru: Predavanje v slovenščini — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočna služba imajo lekarni: mr. Sušnik, Marjiti trg 5; mr. Den-Klanjšček, Gosposvetska c. 4 in mr. Bohinec, Cesta 29. oktobra 31.

Iz Gorizije

Osebnost. Te dni je bil gost našega nadškofa belgrajski nadškof dr. Jos. Ujčić. Ob tej priliki je visoki gost posetil Marjito svetišče, na Monte Santo, kjer se je srečal s triestinskim škofom Santinom, ki se je udeležil duhovnih vaj svoje mlajše duhovščine, katere si je bila zbrala za dneve duhovne poglobitve to prelepo našo razgledno točko.

Vzpenjača. Žična železnica na Monte Santo k vabljivemu Marjitemu svetišču je v zadnjih tednih zopet v živahnem delu in razmahu. Zlasti sedaj ob času Marjinih praznikov je obrat tega obče koristnega in potrebnega podjetja zelo velik. Za Veliki šmaren in naslednjo nedeljo je vzpenjača prevzela več tisoč romarjev in izletnikov.

Pomoč za po toči oškodovane. Ministriški svet je nakazal g. prefektu 20 tisoč lir, katere naj razdeli med vinorejce, ki so bili oškodovani po toči.

Lov na fazana in zajca. Poročali smo, da je bil odprt lov na razno divjačino v naši deželi v ne-

deljo, 23. avgusta. Zaradi posebnih klimatičnih razmer v naši pokrajini je bilo dodatno določeno, da je lov na fazana dovoljen z 20. septembrom, lov na zajca pa s 4. oktobrom.

Iz Hrvaške

Navodila prosvetnega ministra za vpisovanje dijakov na srednjih šolah. Zaradi nezadostnih prostorov, s katerimi razpolagajo srednje šole v Zagrebu, je hrvaški prosvetni minister predpisal gotove omejitve pri vpisovanju dijakov v zagrebske srednje šole. Tako bodo n. pr. v Zagrebu lahko študirali samo tisti dijaki, katerih starši stanujejo ali so zaposleni na področju zagrebskih gimnazij ali ostalih srednjih šol, ostali dijaki pa res samo v upravičenih slučajih in če bo zanje kaj praznih prostorov. Po ministrovem navodilu mora vsak dijak nadaljevati šolo tam, kjer jo je obiskoval prejšnje leto. Prestop iz enega zavoda na drugi med šolskim letom ni dovoljen.

Graditev železniške proge Garešnica-Banova Jaruga. Hrvatska prometna uprava je razpisala prvo licitacijo za graditev železniške proge Garešnica-Banova Jaruga. Proračunska vsota za to progno znaša 4.740.400 kun.

Hrvatsko državno gledališče v Banji Luki delovalo še naprej. Na prošnjo vseh banjaških državnih in samoupravnih ustanov je prosvetni ministarstvo v Zagrebu odredilo, da bo banjaško hrvaško državno gledališče delovalo tudi v prihodnji gledališki sezoni.

Spomenica samoborskega mesta. Samobor pri Zagrebu slavi letos 700 letnico svojega obstoja. Za to priliko bo mestna občina izdala posebno »Spomenico 1242—1942«.

Iz Srbije

Natečaj za sprejem asistentov na filozofski fakulteti v Belgradu. Svet filozofske fakultete v Belgradu je v smislu določil nove vseučiliške uredbe razpisal natečaj za sprejem dvaintrideset asistentov.

Proračun mestne občine v Petrogradu. Srbsko finančno ministrstvo v Belgradu je potrdilo proračun mestne občine v Petrogradu. Proračun znaša 24.117.104 dinarjev. Izdatki, predvideni v proračunu so pokriti samo z dohodki v višini 9.654.520 dinarjev. Razlika med dohodki in izdatki bo morala občina nadomestiti z novimi občinskimi dokladami, ki jih bo morala občutno zvišati.

Samovoljno ustanavljanje dijaških gledaliških druženj prepovedano. Srbska prosvetna uprava je strogo prepovedala vsemu dijaštvu samovoljno ustanavljanje dijaških gledaliških druženj. Potrebo ustanovitve ali sodelovanja v taki družini bo do ločalo samo omenjeno ministrstvo.

Ustanovitev delavskega gledališča v Belgradu. V dvorani Delavske zbornice v Belgradu je sedanja srbska stanovska delavska organizacija ustanovila delavsko gledališče, ki v isti dvorani prireja gledališke predstave. V gledališki družini srbske delavske organizacije sodeluje tudi več članov srbskega državnega gledališča.

Dolgin - Debeluh - Ostrogled

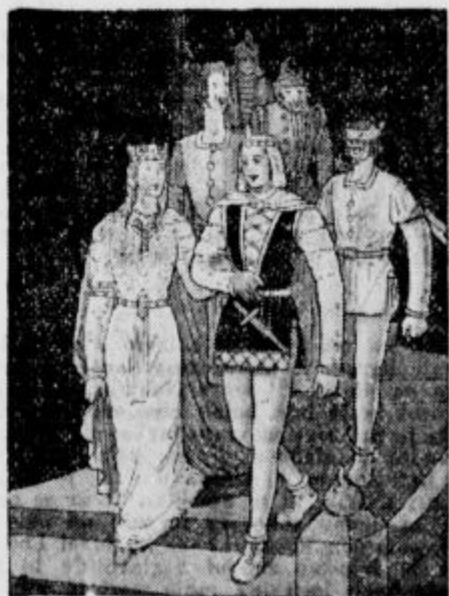
Risbe: ROM — Besedilo po K. J. ERBENU

95.

VSİ ZAKLETİ VITEZI IN SLUŽABNIKI SO SE ZAHVALILI KRALJEVIČU ZA REŠITEV.

96.

KRALJEVIČ PA ZASNUBI REŠENO KRALJICNO IN GRE Z GRADU. ZA NJIMA PA NJEGOVA ZVESTA SLUŽABNIKA DOLGIN IN OSTROGLED.

KULTURNI OBZORNIK

Pojdmo v vrt ali na vrt?

(Jezikosloven bonbonček.)

Nekateri sprašujejo: Zakaj pišete včasih »na vrt«, drugi spet pa »v vrtu«? Ni to vselej le površnost, znabiti piše kdo tako, ker je strokovno in jezikovno zelo tenkočuten. No, ozko-srčen pismouk bo odprl slovarje, stran to in to, in bo znal takoj dokazati: na vrtu — im Garten, kar je zapisal Pleteršnik, tako pišejo vsi, ki stvar dobro razumejo! In vendar je bolje, da si v takem primeru najprej jasno predstavimo, kaj hočemo povedati.

Zelenjadni vrt gledamo navadno kot ploškev, vrtno parcelco, razdeljeno v gredice; gremo na vrt in delamo na vrtu. Tudi izmed okrasnih vrtnih naprav je marsikatera zgolj ploskovita, ne daje vtisa kubične razsežnosti, preračunana je zgolj na linearen in barven dekor (geometrični vrtni). Prav tako zvečine nimamo nikakega jasnega občutka, da stopamo v poseben prostor, kadar hodimo n. pr. po sadnem vrtu, ki je enakomerno po vsej površini zasajen s pravilno oblikovanimi drevesci (plan-taža), pa čeprav je ta vrt ograjen. Vzemimo še tale primer: Ob hiši je ograjen sadovnjak. lepo zelena trata, nad njo senca košatih jablan; pa bom rekel, da grem na vrt, če mi je v očeh predvsem trata, ki grem nanjo počivati. Odločilen je torej občutek: ali v danem primeru občutimo samostojno telesnost vrtnih oblik, ali torej baš tedaj občutimo izoblikovanost vrtnih prostorov ali pa dojemamo predvsem površinsko podobo vrta.

SPISAL DR. J. SKET

Miklova Zala

RAJČE GODEC

395

»Toda moje srce se je danes omečilo, moja želja se je izpolnila. Vi ste sužnosti in smrti — rešeni. Otela vas je tale deklica, ki vam je znana in ji je ime — Almira.« Vsi so ostrmeli in se ji v duhu že zahvaljevali za to njeno veliko, nenavadno dobroto. Usmiljeni Bog, rešila jih je — ona!

396

Tudi Mirko se zdaj ves oživilen in radosten ozre na svojo nekdanjo prijateljico. Milo in hvaležno jo pogleda, rekoč: »Prisrčna ti hvala, draga Almira!« — A kaj je to? V tem hipu se zasliši iz stranskega šotora obupen, presunljiv krik: »Mirko, Mirko, to ni res, ni res! O, Mirko — Bog nebeški!«

397

Mladenču se zdi ta glas znan. V srce ga zbode, kakor da bi mu kdo z ostrim nožem prerezal vse žile. Ljut kakor ranjen lev hoče skočiti tja, od koder je prišel ta klic, klic nje, ki je bila njegova in mu je bila vse — življenje. Ali straža ga hipoma zgrabi ter odvede s tovariši vred iz šotora.

SPORT

Tone Cerer v rekordni formi

V Porečah ob Vrbskem jezeru so priredili v nedeljo plavalne tekme, na katerih se je prav posebno odlikoval Kamničan Tone Cerer, ki je sedaj član celovškega KAC. V prsnem plavanju na 100 metrov je dosegel 1:11,5 min., to je najboljši letošnji čas na tej progi. O Cererjevem uspehu piše »Kärntner Grenzzeitung« naslednje: »Cas Antona Cererja pomeni njegov osebni rekord in takega časa ni postavil še nikdo letos v Nemčiji.« Kamničan je nastopil tudi na 100 m prosto in zmagal z izidom 1:05,8 min.

Šport v kratkem

Dva Celovčana bosta nastopila v nemški plavalni reprezentanci, ki bo tekmovala 29. in 30. avgusta proti hrvaškim plavalcem v Zagrebu. Helmut Rauber bo tekmoval v prostem slogu, Jörg Reichel pa bo vratar nemškega predstavništva v waterpolu.

Norvežan Charles Hoff je postavil leta 1925. svetovni rekord v skoku s palico, ko je premagal znamko 4,25 m. Po tem so se polastili tega rekorda spet Amerikanci in o Hoffu nismo ničesar več slišali. V najnovejšem času pa se je spet pojavil med funkcionarji norveškega športa. Prešel je spet med aktivne tekmovalce in si priboril po 17 letnem prestanku še enkrat naslov prvaka v skakanju s palico. Iz Osla namreč poročajo, da se je Charles Hoff udeležil državnega atletskega prvenstva in zmagal v skoku s palico z znamko 3,50. Za moža štiridesetih let vsekakor znamka, ki ni kar tako!

Danski kraljevski par je počastil državno lahkoatletsko prvenstvo s svojo osebeno navzočnostjo. Prav posebno se je izkazal na tej prireditvi Sørensen, ki je postavil nov danski rekord v teku na 800 m z znamko 1 min. 53,3 sek.

Francozi so tolkli Švicarje v mednarodnem teniškem dvoboju v Ženevi. Igrali so 24 partij posameznikov in parov, vsak je namreč moral nastopiti proti vsakemu. V moštvu Francozov so se zlasti odlikovali Abdesselam, Destremau, Pleiz-za in Petra. Francozi so dosegli 15, Švicarji pa 9 točk.

Heuser in Neusel se bosta morala ponovno boriti za naslov nemškega prvaka v težki skupini. Zanimivo boksarsko prireditev bodo gledali 6. septembra v berlinski športni palači.

Belgrad: Atene. Prihodnjo nedeljo bodo gledali v Belgradu medmestno tekmo nogometašev nemških posadk iz Aten in Belgrada.

Vainio je zmagal na atletski prireditvi v Helsinkih v metanju kopja z lepo znamko 68,22 m. Med uspešnimi atleti je bil tudi Nyquist, ki je bil prvi v metanju diska (45,63 m) in v suvanju krogle (14,43 m).

Tudi Turkinje so se udeležile letošnjega državnega prvenstva v veslanju. Prireditve je bila v lepo urejenem vodnem tekmovališču v Enikapiju. Zanimivo je omeniti, da so se pojavili tudi člani z ženskimi zasedbami. Moški so tekmovali v veslanju na 2000 m, ženske pa na 1000 m.

Il primo che passa pensa ...

Prvi mimoidoči misli

che anche per te, il miglior affare è quello di rischiare 12 Lire per vincere qualche milione. Compera un biglietto oggi stesso.

da je tudi za tebe najboljši posel tvegati 12 lir, da dobiš kak milijon. Se danes si kupi srečko.

REGALA MILIONI a chi acquista un biglietto per L. 12—

DARUJE MILIONE tistemu, ki kupi srečko za Lir 12—

Malioglasi

V malih oglaših velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0,30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L. 1— pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L. 0,60. Davek se računa posebej. — Male oglasje je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Modistinjo, prvovrstno ter učenko, sprejme takoj Salon »Julči Klopčič« Resljeva cesta 8.

Gospodinjstvo pomočnico sprejme dobra družina. Plača lepa. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 4708.

Kupimo

Krojaške odpadke

volnene in bombažne, pletilske in šiviljske odrezke, kakor vse tekstilne odpadke, kupuje Gerikman, Hrenova ulica 8. k

Izrabite priliko

prinesite vse vrste stare vreče, krojaške in šiviljske odrezke ter vse stare eunje, ki vam najvišje plača: Grebene Alojzij, Sv. Petra cesta 33, telefon 24-26. k

Gramofon in plošče

dobro ohranjene ali pa v neuporabnem stanju kupuje in plača najvišje dnevne cene »Everest«, Prešernova ul. 44. (k)

Pohištvo

Lepo samsko sobo in kavč za 2 osebi za 3800 lir naprodaj. Mehanična delavnica, Sustersič, Tyrseva 13 (Figovec). (s)

Ujenci

za trgovino manufakturnega blaga v Ljubljani, sprejem. Lastna oskrba. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Manufaktura 100« št. 4692. (v)

Učenca

sprejemem, Andrej Janežič, pleskarstvo, sobo in črkoslikarstvo, Ljubljana, Tyrseva 66, dvorišče.

Poizvedbe

za živali

Kratkodlaki lovski pes »Rise« se je izgubil ter prosim najditelja, da ga vrne proti nagradi pri: Bogataj, Kongresni trg št. 19.

Kurivo

DRVA

I. POGAČNIK,

Ljubljana, Bohoričeva 5. Tel. št. 20-59.

Berite

Slovenca in oglašujte v njem!

Sobe

Istejo:

Dve sstanovalki

Isčeta stanovanje k samski, prperosti gospe, ali pa prazno sobico s štedilnikom. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Točne plačnice« št. 4709. (s)

Stanovanja

Istejo:

Mirna, trižlanska družina

želi eno ali dvosobno stanovanje s kabineto in kopalnico v sredini mesta. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Točen plačnik« št. 4610. (s)

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF
Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Globoka ljubezenska drama z najboljšimi madžarskimi igralci

SKUSNJAVA

Otello Toso — Zita Szeleczky
KINO MATICA — TEL. 22-41

Ljubezensko tragedijo, ki se je začela v puščavi, prikazuje film

Polet nad puščavo

Brigitte Horney — Willy Birgel
KINO UNION — TEL. 22-21

Neprekosljivi komik Totò v sijajni burki

Sv. Janez obglavljeni

V glavni vlogi poleg komika Tota še Silvana Jachino. Režija: A. Palemi.
KINO SLOGA — TEL. 27-30

Bridka usoda nam je utrgala nikoli pozabljenega sinčka-edinčka, 5 in pol leta starega

Francita

K mirnemu spanju ga položimo v sredo, 26. avgusta 1942 ob 3 pop. z Zal, iz kapele sv. Jakoba k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 24. avgusta 1942.

Neutolaženi starši: Zadnik Franc, oče, Rozi, mati in edina sestra Štefi.

Giovanni Vergas 50

Tone Nevolja

Roman.

»Tako je odšel moj oče.« je nazadnje dejala Nunziata, ki je obstala na vratih. Preden je zavil okrog ogla Nerove ulice, se je Tone okrenil, tudi on solznih oči in pozdravil je z roko. Mena je tedaj zaprla vrata in je šla s sestvo kot skupaj z Lio, ki je glasno jokala.

»Zdaj manjka zopet eden pri hiši!« je dejala. »In če bi bili v hiši pri nešpletnem drevesu, bi se zdela prazna kot cerkev.«

Ko so tako odhajali drug za drugim vsi oni, ki so jo ljubili, se je v resnici čutila kot riba izven vode. Nunziata, ki je bila tam navzočna s svojimi punčkami v naročju, je poaavljala: »Tako je odšel moj oče.«

XII.

Zdaj, ko mu je ostal edinole Aleš za krmajenje barke, je moral gospodar Tone vzeti nekoga na dnino, ali botra Nunziata, ki je bil poln otrok in je imel bolno ženo, ali Loccinega sina, ki je prihajal za vrata javkat, da njegova mati umira od gladi in da mu stric Križ noče ničesar dati, ker ga je kolera uničila, je ta govoril, pri tolikih, ki so umrli in ki so ga ogočljufali za denar, tako da je tudi on nalezel kolero, — »toda ni umrl.« — je dodal Loccin sin in je žalostno zmajal z glavo. Če bi bil umrl, bi imeli jesti jaz, moja mati in vsi sorodniki. Dva dni sva ga negovala z Oso, da se je zdela, da bo vsak trenutek umrl, toda potem ni umrl!

Vendar pa, kar so zaslužili Nevolje, često ni zadoščalo za izplačilo stricu Nunziju ali Loccinemu sinu in so morali seči po onem denarju, ki je bil s tako težavo zbran za hišo pri nešpletnem drevesu. Vsakokrat ko je šla Mena jemati nogavico izpod žimnice, sta ona in ded vzdihovala. Ubogi Loccin sin ni bil tega kriv. Hotel bi se razčetrčiti, da bi si prislužil dnevi zaslužek; ribe so bile krive, ker se niso hotele dati ujeti. In ko sta se vračala na moč potra, udarjajoč z vesli in z zrahlanim jadrom, je Loccin sin dejal gospodarju Tonetu: »Dajte mi, da cepim drva ali da vežem suhljad. Jaz lahko delam do polnoči, če hočete, kot sem delal pri stricu Križu. Nočem vam ukrasti dnevnega zaslužka.

Tedaj se je gospodar Tone, potem ko je bil čas na to misliti, odločil, da bo govoril z Meno o tem, kar je bilo treba ukreniti. Ona je bila pametna kot njena mati in drugih ni bilo v hiši, da bi z njimi o tem govoril, od tolikih, ki jih je bilo poprej! Najboljše je bilo prodati »Previdnost«, ki ni ničesar donajala in ki je žrla dnevne zaslužke botra Nunzija in Loccinega sina. Sicer bi oni denar za hišo pomalem ves skopnel. »Previdnost« je bila stara in je bilo vedno treba zanjo trošiti denar, da bi jo zakrpali in obdržali na površju. Pozneje, ko bi se vrnil Tone in bi se jim nasmehnilo nekaj sreče, kot takrat, ko so spravili skupaj oni denar za hišo, bi kupili drugo novo barko in bi jo zopet nazvali »Previdnost«

V nedeljo je šel na trg, da bi po maši o tem govoril z Gosjo nogo. Boter Tine je skomizgoval z rameni, stresal z glavo in je dejal, da je »Previdnost« dobra, da bi jo stavili pod lonec ter ga je med tem govorjenjem zvlekel na

obrežje. Tam je bilo videti zaplate pod novo smolnato prevlako; bilo je kot pri nekaterih ženščinah, ki jih je on poznal in ki so imele gube pod životem. In zopet je »Previdnost« s šepasto nogo brcal v trehuh. V ostalem je obrt res slabo uspevala. Rajši kot da bi jih kupovali, so vsi hoteli prodati svoje barke, in to novejšje od »Previdnosti«. In potem, kdo bi jo utegnil kupiti? Gospodar Čebula ni maral za ono staro šaro. To je bila zadeva strica Križa. Toda v tistem času je stricu Križu hodilo drugo po glavi: z ono obsedenko Oso, ki ga je spravljala v obup, ker je letala za vsemi moškimi, kar jih je bilo v vasi sposobnih za ženitev. Nazadnje bi, zavoljo blaženega prijateljstva, šel k stricu Križu, da se ob primernem trenutku pogovori z njim, če je že hotel gospodar Tone za vsako ceno prodati »Previdnost« za kos kruha. Kajti on, Gosja noga, lahko pripravi strica Križa do tega, da bo delal to, kar bo on hotel.

Ko mu je tedaj o tem govoril in ga je povlekel v stran proti napajališču, je stric Križ odgovoril s skomiganjem ramen, stresal je z glavo kot Pepček in mu hotel uiti iz rok. Boter Tine, ubožeč, ga je zgrabil za suknjič, da bi ga prisilil k poslušanju. Stresal ga je in ga tesno objemal, da bi mu govoril v uho. »Da, žival ste, če pustite, da vam uide ta prilika! Za kos kruha! Gospodar Tone jo prodaja prav zato, ker se ne more prebiti, zdaj ko ga je njegov nečak kar na lepem zapustil. Toda vi bi jo lahko dali v roke botru Nunziju ali Loccinemu sinu, ki umirata od gladi in bi prišla zastoni delati. Vse, kar si bosta prislužila, boste snedli vi. Zival ste, pravim vam! Barke je dobro ohranjena, kot bi bila nova. Gospodar Tone se je razumel na to, ko jo je dal narediti. To je

zlata vredna kupčija, kot ona z volčjim bobom, poslušajte me!»

Toda stric Križ ni hotel slišati ničesar, kajti skoroda so se mu pokazale solze na onem rumenem obrazu, zdaj ko je nalezel kolero. Vlekel je, da bi odšel in mu je hotel pustiti suknji v rokah. »To me ne briga!« je ponavljal. »To me nič ne briga. Vi ne veste, kaj imam tu notri, boter Tine! Vsi mi hočejo sesati kri, kot pijavke in si vzeti moje dobro. Zdaj tudi Piz-zuto leta za Oso, vsi — kot lovski psi!

»Vi si ji jo kar vzemite, Oso! Ali nista končno vaše krvi, ona in njena ograda? Ne bodo še ena usta več, ne! Kajti ona žena ima biageslovljene roke in ne boste izgubili kruha, ki ga ji boste dali jesti! Imeli boste dekle v hiši, ne da bi jo plačevali in vzeli si boste tudi ogrado. Čujte me, stric Križ, to je druga zadeva kot ona z volčjim bobom!«

Gospodar Tone je medtem pričakoval odgovora pred prodajalnico Pizzuta in je gledal kot duša iz vic na ona dva, ki sta bila videti, kot bi se ruvala; skušal je uganiti, če stric Križ pritrjuje. Gosja noga mu je prihajal pripovedovat, kar je dosegel od strica Križa in se je nato vračal, da bi govoril z njim. Hodil je gori in doli po trgu kot tkalski čolnč in je vlekel za seboj svojo krevljasto nogo, dokler mu ni uspelo, da sta se onadva sporazumela. »Prav dobro!« je dejal gospodarju Tonetu. In stricu Križu: »Za kos kruha!« Tako je sklenil tudi prodajo vseh priprav, kajti Nevolje je niso vedeli, kaj bi z njimi, zdaj ko niso imeli več niti ene deske na morju. Toda gospodarju Tonetu se je zdela, kot da bi mu trgal drob iz trehuh, ko so onadva vrše, mreže, ostive, palice in vse ostalo.